

Huvudman

Hällefors kommun
kommun@hellefors.se

Beslut

Datum 2025-04-09

Dnr SI 2024:4812

Sida **1 (8)**

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Klockarhagsskolan åk 7-9 i Hällefors kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 14 november 2024.

Beslut

Skolinspektionen avslutar ärendet.

Om ärendet

Skolinspektionen har hösten 2024 genomfört en tillsyn av Klockarhagsskolan åk 7-9 i Hällefors kommun. Tillsynen har omfattat bestämmelser gällande undervisning under ledning av lärare, undervisning av legitimerade och behöriga lärare, frånvaro, särskilt stöd och betygskatalog.

Skolinspektionen har den 14 november 2024 beslutat att förelägga Hällefors kommun att senast den 14 februari 2025 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande undervisning under ledning av lärare, undervisning av legitimerade och behöriga lärare, frånvaro, särskilt stöd och betygskatalog.

Hällefors kommun har den 12 februari 2025 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet samt kompletterande uppgifter den 1 april 2025.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Hällefors kommun har följt föreläggandet samt om påtalade brister har avhjälpats.

Motivering av beslutet

Undervisning bedrivs under ledning av lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att undervisningen i ämnet spanska bedrivs av de lärare som ansvarar för undervisningen och som är anställda som lärare.

Vidare framgår av huvudmannens redovisning att undervisning i form av extra studietid, under vårterminen 2025, bedrivs av personal som är anställd som lärare med tidsbegränsning. Vidare framgår att det från och

med höstterminen 2025 kommer tas fram ett roterande schema för den extra studietiden, där samtliga lärare på enheten turas om att ansvara för den extra studietiden.

Rättslig reglering

Av skollagen definieras undervisning som processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till denna lag och som syftar till utveckling och lärande genom att elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden (1 kap. 3 § skollagen). Av skollagen framgår även att rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar. (2 kap. 10 § skollagen)

Enligt skollagen ansvarar en legitimerad lärare för den undervisning som han eller hon bedriver och endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. Om det inte finns någon legitimerad och behörig lärare att tillgå inom huvudmannens organisation eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna får en annan lärare bedriva undervisningen. En sådan lärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. En sådan lärare får som huvudregel bedriva undervisning under högst ett år i sänder och om en sådan lärare ska användas för att bedriva undervisning under längre tid än sex månader ska huvudmannen först fatta beslut om detta. Som huvudregel får endast den som har legitimation anställas som lärare inom skolväsendet utan tidsbegränsning. (2 kap. 13, 15 och 18–21 §§ skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår bland annat att undervisning är ett snävare begrepp än utbildning och avser de målstyrda processer som syftar till att eleverna både ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. I definitionen av undervisnings begreppet ligger också att lärandeprocessen sker under ledning av lärare. Med detta menas inte att dessa måste vara närvarande i undervisningslokalen eller motsvarande all lektionstid. Tanken är dock att för att en aktivitet ska klassas som undervisning måste en lärare ha det övergripande ansvaret för det som ska göras. (prop. 2009/10:165, s. 633)

Av skolförordningen framgår att eleverna genom strukturerad undervisning ska ges ett aktivt och kontinuerligt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna når de betygskriterier som minst ska uppfyllas och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen (5 kap. 2 § skolförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Undervisning av legitimerade och behöriga lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att rektorn gjort justeringar och sammanslagningar i vissa grupper i flera ämnen, på grund av minskat elevunderlag. Detta har fått till följd att eleverna i högre grad undervisas av legitimerad och behörig lärare. Dessa åtgärder innebär att samtlig undervisning på enheten i ämnena svenska som andraspråk, idrott och hälsa samt spanska bedrivs av behörig och legitimerad lärare. I matematik har sammanslagningar av grupper lett till att samtliga grupper utom en nu undervisas av behörig och legitimerad lärare. Till höstterminen 2025 kommer ytterligare åtgärder genomföras så att samtliga grupper i matematik undervisas av behörig och legitimerad lärare.

Vidare framgår av redovisningen att enheten annonserat ut tjänster som lärare i ämnena svenska och samhällsorienterande ämnen och planerar att inför höstterminen 2025 även annonsera ut lärartjänster i ämnena tyska och textilslöjd.

Rättslig reglering

Enligt skollagen får endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning bedriva undervisningen (2 kap. 13 § skollagen).

Av skollagen framgår vidare att om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare, bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska

1. vara lämplig att bedriva undervisningen, och
2. i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. (2 kap. 18 § skollagen)

I förarbetena till skollagen betonas bland annat att läraren är den enskilt viktigaste faktorn för elevernas resultat. Studier visar att lärares

ämneskompetens och didaktiska kompetens är avgörande för att eleverna ska nå goda resultat. Det är därför problematiskt att en stor del av undervisningen i det svenska skolväsendet bedrivs av personer som saknar utbildning för den undervisning de bedriver, helt eller delvis. Utöver de generella lärarkompetenserna ska lärare också ha en specifik kompetens för olika skolformer, verksamheter, årskurser och ämnen. Det är nödvändigt eftersom barn, ungdomar och vuxna i olika åldrar och på olika utbildningsnivåer kräver olika slag av undervisning. För att utbildningen och undervisningen ska hålla hög kvalitet ska huvudmännen använda lärares kompetens på rätt sätt i undervisningen. Rektorn som leder och samordnar det pedagogiska arbetet inom sitt verksamhetsområde, har ansvar för att planera verksamheten på ett sådant sätt att lärare används för sådan undervisning som läraren har utbildning för. (prop. 2019/10:165 s. 261 f.)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att de frånvaroutredningar som inletts under perioden den 14 november 2024 till och med den 7 februari 2025 har anmälts till huvudmannen. Huvudmannen har i sin redovisning inkommit med en förteckning över datum för startade frånvaroutredningar samt datum då de anmälts till huvudmannen. Av denna förteckning framgår att samtliga startade utredningar under perioden snarast anmälts till huvudmannen.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap 34 § andra stycket skollagen).

När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen (7 kap. 19 a § skollagen).

Av förarbetena till skollagen framgår att arbetet kring att upptäcka och agera tidigt för att motverka frånvaro hos elever är en av de mest grundläggande åtgärderna som skolan och samhället kan vidta för att fänga

upp elever som riskerar att inte nå kunskapskraven och gå miste om den utbildning som de har rätt till. Det är vidare av vikt att huvudmannen får kännedom om omfattningen av upprepad eller längre frånvaro utifrån sitt ansvar. Det finns skäl för en rektor att snarast informera sin huvudman när en utredning om en elevs upprepade eller längre frånvaro har inletts för att huvudmannen ska kunna agera därefter. Detta moment är inte avsett att vara betungande. Det räcker med att till exempel skicka ett mejl till huvudmannen om att en utredning har inletts. (Prop. 2017/18:182 s. 56 samt s. 61-63)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att rektorn vid en konferens för all undervisande personal den 20 januari 2025 gick igenom skollagens krav kring när de ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Detta skedde både muntligt och skriftligt. En liknande genomgång genomförs enligt enhetens rutiner i samband med varje läsårsstart.

Vidare framgår av huvudmannens redovisning att undervisande lärare fått tid avsatt för att dokumentera vilka elever som trots extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen riskerar att inte uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas. Huvudmannen har i sin redovisning inkommit med en förteckning över de elever som identifierats i samband med detta. Av förteckningen framgår även datum då utredningar startat för samtliga dessa elever samt datum då utredning avslutats i de fall de gjort det.

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår även att utredningar startats för de elever som har ett åtgärdsprogram utan att en utredning genomförts. Huvudmannen har i sin redovisning inkommit med en förteckning över dessa elever där datum för utredningens start och avslut framgår.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har

nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § skollagen).

Av skollagen framgår vidare bland annat att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. (3 kap. 7 § skollagen). Vidare framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. (3 kap. 9 § skollagen)

Enligt förarbetena till skollagen är det inte möjligt att ange någon tidsgräns för hur länge stöd bör ges i den ordinarie undervisningen innan en anmälan till rektorn ska göras. Tidpunkten för detta måste avgöras i varje enskilt fall. Om en elev efter en tids stöd fortfarande inte når de kunskapskrav som minst ska uppnås är det viktigt att stödinsatserna intensifieras och anpassas ytterligare utifrån elevens behov. Om stödet trots detta inte är tillräckligt bör frågan om elevens behov av särskilt stöd anmälas till rektorn. Vidare anges att rektorn ansvarar för att undervisningen utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp som de behöver och denne vid behov ska se över fördelningen av resurser. (Prop. 2013/14:160 s. 24)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Betygskatalog

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att rutinen för betygssättning på enheten har reviderats och gått igenom med samtlig betygssättande personal. Huvudmannen har i sin redovisning inkommit med en förteckning över undervisande lärare, skolans betygskatalog för höstterminen 2024 samt de betygsrutiner som gäller på enheten. Av de bifogade dokumenten framgår att den lärare som bedriver undervisningen beslutar om betyget. I de fall en icke legitimerad lärare bedriver undervisning fattas betyget tillsammans med en legitimerad lärare.

Vidare framgår av enhetens betygskatalog för höstterminen 2024 att den som beslutat om ett betyg daterat uppgiften med en egenhändig signatur. Det framgår även att rättelser och ändringar av betyg daterats och signerats av betygssättande lärare samt att det tidigare och det nya betyget framgår.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn. (3 kap. 16 § skollagen)

Av skolförordningen framgår att beslut om betyg ska dokumenteras i en betygskatalog och rektorn ansvarar för att betygskatalogen förs. Vidare framgår att Statens skolverk får meddela ytterligare föreskrifter om utformningen av betygskatalog, terminsbetyg, slutbetyg och betyg efter provning. (6 kap. 10 och 23 §§ skolförordningen)

Av Skolverkets föreskrifter om betygskatalog framgår att betygskatalogen ska utformas så att den skyddas mot förlust och olovlig ändring samt så att dokumentets äkthet över tiden kan säkerställas. Vidare framgår bland annat att skolenheten ska ha rutiner för att säkerställa att samtliga beslut om betyg i betygskatalogen har fattats av den eller de som enligt 3 kap. 16 § skollagen ska besluta om betyg. Beslut om betyg ska föras in i betygskatalogen dels i slutet av varje termin då betyg ska beslutas, dels i anslutning till att ett ämne har avslutats. Den eller de som beslutar om ett betyg ska datera uppgiften i betygskatalogen och förse uppgiften med sin egenhändiga signatur. En betygskatalog i grundskolan ska innehålla ämnets namn och elevens betyg i respektive ämne. Vidare framgår att rättelser och ändringar av betyg ska anges i betygskatalogen. Om ett betyg rättas eller

ändras ska såväl det gamla som det nya betyget framgå. Rättelser och ändringar ska dateras och signeras. Det ska framgå av betygskatalogen om det är en rättelse eller ändring som är beslutad. (3, 4, 7 och 15 §§ Skolverkets föreskrifter [SKOLFS 2011:123] om betygskatalog).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Anna Åhman Lundberg

Beslutsfattare

Signerat av: Anna Åhman Lundberg

X Maja Beckman

Föredragande

Signerat av: Maja Beckman